

فلسفه

سنجش

نوشته تارا اندرسون
ترجمه احمد شریفان

دانشجوی دکتری سنجش و اندازه‌گیری

برگزار نشوند. معلم می‌تواند دانش‌آموز را هنگام انجام عمل مورد سنجش قرار دهد. در واقع، دانش‌آموز در کلاس درس، تحت شرایطی غیر از آنچه در زندگی خارج از کلاس روی می‌دهد، سنجیده می‌شود. گروه توسعه آموزش و پرورش پیرسون^۴ (۲۰۰۳) در توصیه‌هایی که ارائه کرده است، بر این نکته تأکید دارد که سنجش برای دانش‌آموز نقش هدایتگر و تنظیم‌کننده زندگی در کلاس درس را ایفا می‌کند.

سنجش باید بخشی از فرایند یاددهی یادگیری باشد و رویدادی ترسناک و فشارزا تلقی نشود. برای نمونه، معلم قبل از اینکه واحدی درسی را آموزش دهد، باید از طریق سنجش ورودی^۵ دانش‌قبلی دانش‌آموز را به روش پرسش و پاسخ یا سازمان‌دهی گرافیکی^۶ بسنجد. از این طریق، معلم می‌تواند درباره انطباق محتوای درس جدید با سطح توانایی و دانسته‌های دانش‌آموز تصمیم بگیرد.

سنجش‌های تکوینی^۷ که در ضمن آموزش انجام می‌گیرند، راه‌هایی را برای سنجش غیررسمی دانش‌آموز فراهم می‌کنند. من برای باورم که سنجش تکوینی مؤثرترین ابزاری است که برای تعیین درک و فهم دانش‌آموز به کار می‌رود. زیرا این نوع سنجش بر فعالیت‌های روزانه کلاس درس مبتنی است و بازخوردهای

مهم‌ترین نقش معلم، آموزش محتوای کتاب درسی نیست، بلکه آموزش به دانش‌آموزان است، به گونه‌ای که به یادگیری آنان منجر شود. حال، معلم چگونه آگاه شود که دانش‌آموزان واقعا از مطالب آموزش‌دیده، چه چیزی را یاد گرفته‌اند؟ معلمان برای تعیین سطح درک و فهم دانش‌آموزانشان باید از فنون گوناگون سنجش^۱ استفاده کنند. فنون سنجش هنگامی مؤثرند که معلم از آن‌ها نه تنها برای بررسی درک و فهم دانش‌آموز، بلکه برای هدایت فرایند یاددهی یادگیری استفاده کند.

از این رو، بر این باورم که سنجش در کلاس درس هر معلمی باید فرایندی مستمر^۲ باشد. در فرهنگ لغت^۳ سنجش یعنی برآورد ارزش چیزی. از آنجا که یادگیری دانش‌آموز باید دارای ارزش باشد، معلم باید همیشه چگونگی دستیابی دانش‌آموز به مفاهیم و مؤثر بودن روش آموزش خود را ارزشیابی کند. افزون بر این، باید دلیل سنجش یادگیری را به‌طور روشن و شفاف برای دانش‌آموز توضیح دهد؛ زیرا دانش‌آموز برای تعیین موفقیت خود در یادگیری باید از انتظارات آموزشی و پرورشی معلم آگاه باشد.

بنابراین، سنجش باید فرایندی مستمر در کلاس درس باشد. بدیهی است که ترجیح دارد همه روش‌های سنجش به‌طور رسمی

لازم را برای هدایت یادگیری دانش آموز فراهم می کند. در واقع، هنگامی که درباره فعالیت های دانش آموز بازخورد ارائه می شود، او می تواند اشتباهات خود را اصلاح کند. فایرست^۱ (۱۹۹۹) می گوید: سنجش تکوینی بر دانش آموزانی که کارهایشان را در مدرسه به خوبی انجام نمی دهند اثر خاصی دارد. من معتقدم، اگر معلم از سنجش تکوینی با کیفیت بالا استفاده کند و از نتایج آن در فرایند یاددهی یادگیری بهره بگیرد، دانش آموز پیشرفت بیشتری خواهد کرد.

رسمی ترین نوع سنجشی که معلمان از آن استفاده می کنند، سنجش پایانی است. این نوع سنجش معمولاً در پایان ساعت یا دوره آموزش درباره دانش آموزان اجرا می شود. از سوی دیگر، معلم باید در این باره تصمیم بگیرد که چه شکلی از سنجش پایانی برای دستیابی به سطح درک و فهم دانش آموز درباره آنچه یاد گرفته، ضروری است.

به عنوان ملاک، معلم برای اجرای سنجش پایانی^۲ باید از رویکردی نظام دار استفاده کند. این رویکرد نظام دار را پل تاگارد^۳ (۲۰۰۱) چنین تعیین می کند: «اول باید هدف از سنجش را معلوم کرد و دوم باید ملاک قضاوت (انتظارات آموزشی یا پرورشی) را مشخص کرد. در تهیه آزمون^۴، پرسش ها باید با هدف و محتوای درس و آموزش ارائه شده هم خوانی داشته باشند.»

ملاک دیگر، تعیین سطح توانایی شناختی است که معلم می خواهد یادگیری دانش آموز را در آن سطح بسنجد. به این منظور، معلم می تواند از طبقه بندی اهداف آموزشی بلوم^۵ استفاده کند.

سپس معلم باید میزان اهمیت ملاک ها (انتظارات آموزشی یا پرورشی) را معلوم و نشانه های تحقق انتظارات آموزشی یا پرورشی را مشخص کند. در این زمینه، معلم باید پرسش های آزمون را به گونه ای طراحی کند که این نشانه ها را شامل شوند. پرسش ها را می توان به صورت پاسخ گزین یا پاسخ نگار، بسته به اهداف مورد نظر، طراحی کرد.

سرانجام لازم است معلم معین کند از هر نوع پرسش چه تعدادی باید در آزمون گنجانده شود. در این باره ضروری است که هر معلم سوابق فرایند تهیه آزمون را نگاه دارد تا هر وقت خواست به آن مراجعه کند.

از سوی دیگر، دانش آموزان می توانند در کلاس درس برای نشان دادن آنچه یاد گرفته اند، ارائه بدهند، به بحث و مذاکره بپردازند، آزمایشی را انجام دهند یا حتی نوعی بازی را طراحی و اجرا کنند.

نوع دیگری از سنجش که معلمان می توانند از آن برای سنجش پیشرفت دانش آموزان استفاده کنند، «کارنما»^۶ است. این نوع سنجش به دانش آموزان کمک می کند نسبت به کارشان احساس مالکیت داشته باشند، برای آگاهی از پیشرفت ها و پسررفت هایشان به آن استناد کنند و به این نکته پی ببرند که در کدام قسمت از آموزش به کمک نیاز دارند. معلم می تواند از طریق مشاهده غیررسمی در کلاس درس، مهارت ها و علاقه های دانش آموزان را معلوم کند. در نتیجه، انجام پروژه برای سنجش یادگیری دانش آموزان عملی مناسب و مؤثر است.

به این ترتیب، دانش آموزان برای پیشرفت، به آگاهی از قوت ها و ضعف هایشان نیاز دارند تا فعالیت ها و کارهایشان را بهبود ببخشند. کتی سونسن^۷ (۲۰۰۳) می گوید، دانش آموزان تمایل دارند شواهدی به آنان ارائه شوند که ضعف ها و نیازهایشان را به طور یکپارچه نشان دهند. استپانک^۸ (۲۰۰۲) تأکید دارد، توانایی های دانش آموزان را به طور کامل به خودشان نشان دهید. با استفاده از این شیوه می توانید فرهنگ موفقیت را در کلاس درس به وجود آورید.

من بر این باورم که خودسنجی^۹ شکل مهم دیگری از سنجش است که معلم می تواند از آن در کلاس درس استفاده کند. ویلیام بادرز^{۱۰} (۲۰۰۰) توضیح می دهد، اگر دانش آموز از بازخوردهایی که معلم به او ارائه می دهد، استفاده کند، قادر خواهد شد از طریق خودتأملی^{۱۱}، پیشرفت ها و توانایی هایش را جهت دهد و به یادگیری هایش معنا ببخشد. طبق نظر استپانک (۲۰۰۲)، مهم آن است که دانش آموز یادگیری هایش را نمایش دهد، تا اینکه فقط به جواب درست سؤال دست یابد. افزون بر این، او می گوید: «اینکه دانش آموزان به طور فعال مشغول یادگیری هستند، نشان دهنده حرکت آنان به سوی دستیابی به ملاک موفقیت (یعنی انتظارات آموزشی یا پرورشی) است.»

سنجش، برای فعالیت های آموزشی هر معلمی، عنصری تعادل دهنده است. زیرا سنجش در کلاس درس فرایندی مستمر است و به این منظور معلم نیاز دارد در کلاس از سنجش های ورودی، تکوینی و پایانی استفاده کند. افزون بر این، دانش آموزان نیز به فرصتهایی برای دریافت بازخورد از طریق سنجش های رسمی و غیررسمی برای نمایش آنچه می دانند و یاد گرفته اند، نیاز دارند. هنگامی که معلمان به طور هماهنگ از راهبردهای سنجش در کلاس درس استفاده می کنند، می توانند به دانش آموزان کمک کنند از توانایی های خود آگاه شوند و ضعف هایشان را رفع کنند. در واقع، سنجش به ارائه آموزش کارآمد برای موفقیت دانش آموزان در طول زندگی شان کمک می کند.

پی نوشت ها

1. Assessment
2. Ongoing Process
3. Shorter Oxford English Dictionary
4. Pearson Education Development Group
5. Pree Assessment
6. Graphic Organizers
7. Formative Assessment
8. Fairtest
9. Summative Assessment
10. Paul Thagard
11. Test
12. Bloom
13. Portfolio
14. Katie Sorensen
15. StePanek
16. Self-Assessment
17. William Badders
18. Self-Reflective

منبع

Anderson, tara (2002). Philosophy of Assessment. Retrieved June 17,2022; From: <http://www.Tecoo.edu>.